

ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР Єдиний — економічний простір, у межах якого відсутні бар'єри на шляху руху товарів, послуг, капіталів та робочої сили й функціонує єдина система інститутів економічного регулювання. Поняття «Є. е. п.» відносять до групи термінів, що визначають форми та стадії розвитку процесів екон. інтеграції всередині окремих держав (як правило, федератив. чи конфедератив. устрою) і у міждерж. відносинах.

В Угоді про утворення Є. е. п. між Білоруссю, Казахстаном, РФ та Україною 2003 він визначений як екон. простір, що об'єднує митні тер. учасників, де функціонують механізми регулювання економік на єдиних принципах, які забезпечують вільний рух товарів, послуг, капіталу і робочої сили та здійснюється єдина зовн.-торг. і узгоджена у мірі й обсягах, необхід. для рівноправ. конкуренції та підтримання макроекон. стабільності, податк., грошово-кредитна та валютно-фінанс. політика. Однак унаслідок істотних суперечностей між Україною та ін. учасниками зазначені принципи побудови Є. е. п. не були реалізовані на практиці й нині знаходяться у процесі реалізації у рамках ін. регіон. утворення на теренах СНД — [Євразійського економічного співтовариства](#) (РФ, Казахстан, Білорусь). Ін. приклад формування міждерж. Є. е. п. — утворення 1994 (відповідно до угоди від 22 жовтня 1991) Європ. екон. простору між країнами-чл. ЄС та Європ. асоц. вільної торгівлі (Ісландія, Ліхтенштейн, Норвегія, окрім Швейцарії), у рамках якого передбачені: єдиний внутр. ринок з вільним переміщенням товарів, послуг, людей та капіталу; наявність рівних прав і обов'язків у галузях соц. забезпечення та визнання профес. кваліфікації; встановлення спіл. правил і вимог щодо регулювання ринку товарів та послуг в аспектах забезпечення здоров'я громадян, безпеки, захисту довкілля й інтересів споживачів; спіл. правила, які регулюють

конкуренцію, умови держ. допомоги та держ. забезпечення; розширене співробітництво у галузях наук. дослідж., освіти, охорони довкілля, культур. зв'язків, туризму, функціонування малого та серед. бізнесу тощо. Дотримання учасниками європ. директив забезпечує спец. суд. Незважаючи на те, що загалом договір про Є. е. п. передбачає повноцінну участь країн Європ. асоц. вільної торгівлі у внутр. ринку ЄС, запроваджені механізми не розповсюджені на правила митного союзу ЄС та його єдину торг. політику, а також на сферу спіл. с.-г. політики ЄС та спіл. політику в галузі рибальства.

В Україні питання Є. е. п. досліджують фахівці установ НАНУ (Інститути економіки та прогнозування, світ. економіки і міжнар. відносин та ін.), Нац. інституту стратег. дослідж., Нац. інституту проблем міжнар. безпеки, Н.-д. екон. інституту Міністерства економіки України, недерж. дослідниц. установ — Інституту екон. дослідж. та політ. консультацій, Укр. центру екон. і політ. дослідж., Інституту Євро-Атлант. співробітництва, Міжнар. центру перспектив. дослідж. (усі — Київ) та ін.

Рекомендована література

1. A. Sutton. The wider European Market: the European economic area. London, 1994;
2. Гаврилишин Б. Місце України в майбутній політичній констеляції: Вхідження України в єдиний економічний простір // Вісн. НБУ. 2003. № 10;
3. Дошаев Р. М. Единое экономическое пространство – форма интеграции в условиях рынка. Москва, 2005;
4. Кузнецов С. В. Единое социально-экономическое пространство как фактор регионального развития. С.-Петербург, 2007.

[В. Р. Сіденко](#)

Бібліографічний опис:

Економічний простір єдиний / В. Р. Сіденко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2009. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-18795>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).